

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 " — "
 Na štvrt' roka — — 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Nem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Prvý pokoj.

V osemnástom mesiaci svetovej vojny konečne dorazil chýr, že jedon z početných našich nepriateľov uchádza sa o pokoj. Černohorsko (Montenegro) bolo prvé, čo prosilo o pokoj a složilo zbraň.

V nový rok orthodoxov, 13. januára, ku predstrážam našich čiat prišli dvaja černohorskí ministri s jedným delostreleckým plukovníkom a vyslovili tú žiadosť, že o kapitulácii chcú vyjednávať. Túto ich žiadosť zaraz sdělili na patričnom mieste, zkadial hneď prišlo rozhodnutie, dľa ktorého, ako prvá podmienka, určené bolo, aby pred započatím pojednávania celá černohorská armáda bezpodmienečne složila zbraň. Dvaja černohorskí ministri vrátili sa do Cetinje, aby tam vyčkali rozhodnutie černohorského kráľa Nikitu. Tento aj len skoro prijal predloženú mu podmienku, že kapituluje s celou jeho armádou. Pojednávanie o uzavretí pokoja začne sa až po prevedení složenia zbrane v celom Černohorsku.

Ku tej zbrani, ktorú Černohorci složiť musia, patrí každého druhu moderná zbraň, ktorou dľa europejskej válečnej techniky strielať možno, ako aj tá zbraň, ktorú každý Černohorec so sebou nosí, ako handžáre a odznaky víťazstva.

Všetci zbraneschopní Černohorci, podelení vo väčšie skupiny, stotiny, bataillony a regimenty v pravom smysle slova složia každého druhu ich zbraň. Kontrola z toho pozostáva, že naše čaty v celom Černohorsku prevedú takrečené strategické preskúmanie hôr, totiž prehládajú každý kút krajiny, aby dakde neboly

utvorené osobitné bandy ku vedeniu guerilla bojov na svoju ruku. *Po složení zbrane, po okresoch shromaždia všetkých zbraneschopných mužov zaiste až po najvyšší vek života.*

Černohorské ženy ako bojovníčky braly účasť v bojoch a staraly sa o zaopatrenie bojovníkov. Keď ale kráľ Nikita pred dávnejším časom prestal platiť svojich bojovníkov, mnohé z tých žien z bojišťa vrátili sa domov, kam z času na čas urlabovali aj ich mužov, aby o udržanie rodiny starat' sa mohli. Všetky ženy bez výnimky nechajú v ich obciach a neshromaždia ich v táboroch.

Ku bezpodmienečnému složeniu zbrane patrí odovzdanie každého mesta, každej dediny a každého prostriedku verejnej premávky. Všetky tieto podmienky prijal černohorský kráľ Nikita, bo nahliadol, že hriešnou ľahkomyselnosťou začal vojnu proti Uhorsko-Rakúsku. Kráľ Nikita pustil sa do vojny proti nám na rozkaz z Petrohradu a na sľuby Angličanov a Francúzov. Nikita má veľké rodinné spojenia. Jednu jeho dcéru má za manželku bývalý ruský hlavný vodca veľkoknieža Nikolaj Nikolajevič, ktorý teraz na Kaukaze rozmýšľa o hrdinskosti našich a nemeckých čiat; druhá jeho dcéra je manželkou talianskeho kráľa. Nikita dôveroval vo víťazstvo ruskej armády, dôveroval v zdary armády svojho talianskeho zaťa, dôveroval v pomoc antantu vojsk, ktoré zachránia jeho skalnatú krajinu a jeho trón pred trestajúcou rukou našej hrdinskej armády. A z jeho nádejí nesplnilo sa nič. V dôvere v pomoc, v dôvere v ochranu sa sklamal. Čakal víťazstvo ruskej armády, čakal pomoc Talianov, Francúzov a Angličanov ku

obrane Lovčena, ku zachráneniu svojej vlasti a ruského víťazstva nikde, nastal útek Angličanov a Francúzov od Dardanell, pomoci odnikiaľ. Lovčen sme zaujali. Naše čaty vtiahly do Cetinja a pred Nikitom sa otvorila cesta osudu, aký stihol jeho prvého zaťa srbského kráľa Petra a belgického kráľa Alberta.

Medzi našimi nepriateľmi panujú najnepriaznivejšie pomery. Zaujatie Lovčena v plnej miere má svoj účinok na polozenie antantu. A starý, vyzkúsený kráľ Černohorcov, ktorý prežil a viedol toľko vojen, svojimi dlhoročnými zkušenosťami zbystreným zrakom vybadal, čo môže očakávať od svojich priateľov, čo očakáva jeho a jeho vlasť na strane antantu a čo môže očakávať od tých, proti ktorým sa pustil do boja. Isté je, že keby len kvapky nádeje bol ešte mal tento predvídavý, obozretný panovník na konečné víťazstvo antantu, zaiste by nebol vstúpil na cestu pokoja. Ale starý panovník vidí, že na víťazstvo antant nemá ani nádeje, ani výhľadu. V Rusku a Taliansku nevidí viac svoju podporu a nedrží za nebezpečné, či svojím krokom príde do protivy s Ruskom, ktorého niekdajší cár držal za svojho jediného priateľa a s Talianskom, na ktorého tróne sedí jeho dcéra. A nakoľko je Nikita presvedčený o našom konečnom víťazstve, dokazuje tým, že skladá zbraň bez každej podmienky a osud svojej vlasti, seba a svoju armádu sveruje na veľkodušnosť víťaza. A Nikita aj iste môže rátať, že sa v našej veľkodušnosti nesklame tak, ako sa sklamal v sľuboch svojich priateľov.

Z vojenského ohľadu kapitulácia Čiernej Hory má ten význam, že naše čaty, zamestnané na Čiernej Hore, teraz bude možno inde použiť. Z mravného ohľadu ale kapitulácia bude mať následky, ktorých pre nás prajný účinok nateraz sa v celej svojej veľkosti nedá predvídať.

Rozhodnutie Nikitovo podfalo žilu nádeji Ruska, Anglicka, Francúzska a Talianska na víťazstvo práve tak, ako pád Poľska, Srbska, porážky v Haliči a pri Dardanellách a marné krveprelievanie na Isonze a na francúzskom bojišti. Môžu naši nepriatelia bársjak sa vystať, že neprestanú v boji, pokým nezvíťazia, rozhodnutie Nikitovo zvučne hlása svetu, že vojnu prehrali.

Stručný prehľad válečných udalostí.

V složení zbrane černohorskeho vojska pokračujú. Kráľ Nikita svoj meč sám odovzdal Kövessovi, generálovi rakúsko-uhorských čiat. Ubiedenému ľudu Černohorska uhorsko-rakúska vrchnosť vojenská nariadila rozdávať chlieb a iné najpotrebnejšie potravné články. Toto pokračovanie našich vojenských vrchností od dlhého času hladajúci ľud povzbudzuje ku priateľskej nálade, vôbec možno na to rátať, že úplné prevedenie složení zbrane nebude sa stretať s veľkými ťažkosťami a len skoro bude zakončené.

Válečné veliteľstvá anglickej a francúzskej armády minule veľkú poradu vydržovali v Londýne. Uzavretie tejto porady držia v tajnosti, toľko ale prerazilo už do verejnosti, že sa hlavne o tom radily, či s ich armádami zcela majú sa vypratať zo Saloník a z Balkánu.

Ruský cár znova obetuje státisíce svojich len nedávno assentovaných mužikov, aby na hranici východnej Haliče, Bessarábie a Volhynie prerazil náš front. Jeho najnovšia ofensíva ale celkom sa zmarila na hrdinstve našich čiat. Po každom útoku generála Ivanova pred našimi prekážkami ležia vždy tisíce ruských mrtvol.

Viktor Emmanuel, kráľ taliansky, keď po prvé odobral sa na front svojich vojov, verejne vyslovil sa v Ríme, že sa ta len ako víťaz vráti. Po kapitulácii jeho svokra Nikitu ale neočakávane prišiel do Ríma a nie ako víťaz, lež ako veliteľ porazených armád držal porady s jeho ministrami. Veľká bieda, aká panuje v celom Taliansku, zvlášte ale revolucionárske hnutie, šíriace sa po celej krajine, snád aj jemu otvorila oči, že je už sverchovaný čas, aby po toľkých nezdaroch proti našim hrdinom aj on složil zbraň a kapituloval, ako aj jeho svokor Nikita.

Nemecký cisár *Vilhelm II.* a bulharský kráľ *Ferdinand*, minulý týždeň sa stretli a za viac hodín pobavili sa v meste Niš, ktoré nedávno zaujala nemecká a bulharská armáda.

O udalostach svetovej vojny podávame nasledovné obsirnejšie zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Uhorských a rakúskych armád operácie na Balkáne.

O operáciach uhorských a rakúskych armád na Balkáne hlavný výlečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

14. januára. **Cetinje sme zaujali. Hlavné mesto Čiernej Hory je v našej moci.** Naše porazeného nepriateľa prenasledujúce čaty včera po polnoci vtiahly do Cetinja, sídelného mesta černohorskeho kráľa. Mesto je nepoškodené, obyvateľstvo pokojné.

Černohorci, vzdajúc sa svojho hlavného mesta, na všetkých bodoch svojho južného a západného frontu

začali cúvať. Naše čaty prenasledujúce ich postúpily za čiaru Budua—Cetinje—Grab—Grahovo, a od Bileci na východ a aj pri Avtovaci vnikly na černo-horské územie. Pri Grahove ukoristili sme 3 kanóny i s obsluhujúcim mužstvom, krem toho 500 pušiek, jednu strojovú pušku, mnoho streliva a iného válečného materiálu.

Pri Berane a od Ipeku na západ novej udalosti niet.

15. januára. Prenasledujúce porazeného nepriateľa, naše čaty včera svojim južným krídlom obsadily Spizzu. V Cetinji ukoristili sme 154 kanónov rozličného kalibru, 10.000 pušiek, 10 strojových pušiek, mnoho streliva a iného válečného materiálu. Počet v boji na Lovčene ukoristených kanónov zvýšil sa na 45. Počet včera dovezených zajatcov činí 300 hláv. Od Berany na juh, kde nepriateľ vyvinuje ešte húževnatý odpor, naše bataillony útokom dobily šiance na výšine Gradine.

16. januára. Od Grahova na sever vedú sa prenasledujúce boje. Na tomto území 250 černo-horských zajatcov a jeden plný sklad streliva sa dostal našim čatám do rúk. Pri Berane počet v posledné dni dovezených válečných zajatcov prevyšuje 500 hláv.

17. januára. **Kapitulácia Čiernej Hory.** *Kráľ Čiernej Hory a černo-horská vláda 13. januára prosili zastavenie nepriateľstva a započatie vyjednávania o pokoj.* Dali sme odpoveď, že túto prosbu len vtedy môžeme splniť, keď černo-horská armáda bez podmienky složí zbraň. Černo-horská vláda včera prijala našu požiadavku poľahom na složenie zbrane bez podmienky.

18. januára. Na spôsob složenia zbrane černo-horskej armády poľahujúce sa vyjednávania včera popoludní sa započaly. Naše vojská, ktoré medzi časom obsadily Vir Pazar a Rjeku, zastavily nepriateľstvo.

19. januára. Pri obsadení Virpazaru naše čaty, dľa pozatýmne príšlej zprávy, ukoristily 20 oceľových kanónov.

Vojna proti Rusom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, hlavný válečný uhorsko-rakúsky stán vydal nasledovné úradné zprávy:

14. januára. Nepriateľ od včera rána opätovne robí pokusy, aby náš bessarábsky front pri Toporovciach a od Rarance na východ prelomil. Päť veľkých útokov urobil proti našim čiaram, posledný dnes v ranných hodinách, *ale po každý raz s najťažšími ztratami musel cúvnuť.* V odrazení Rusov znova vynikajúci podiel mala výtečne vedená, neodolateľná palba nášho delostrelectva.

Od počiatku bitky, ktorá je vo východnej Haliči a na bessarábskej hranici v príde, pri armáde generála baróna Pflanzera-Baltina a pri rakúsko-uhorských čatách generála grófa Bothmera, *zajali sme vyše 5100 Rusov, medzi nimi 30 dôstojníkov a zástavníkov.*

Pri Karpilovke, vo Volhynii, naše výskumné oddelenia rozprášily niekoľko ruských poľných stráž.

15. januára. Vo východnej Haliči a na bessarábskej hranici novoročná bitka ešte trvá. Okolie Toporoviec a územie od Rarance na východ znova bolo javištom rozhorčeného zápasu. Prudkosť týchto bojov prevyšuje

prudkosť všetkých dosiaľ na tomto bojišti odohraných zápasov. Štyrikrát, na jednotlivých miestach šesťkrát hnal napred nepriateľ včera svoje 12-, ba 14 radové útočivé vojenské stĺpy proti našim posiciam, okolo ktorých zúril prudký zápas. *Vždy znova sme ho odrazili.* Zajali sme dvoch ruských dôstojníkov a 240 mužov. *Smelí obranci podržali všetky posície. Rusi nikde neveleli ani len na piach priestoru získať.*

Na Strype a vo Volhynii niet významnejšej udalosti. Pri Kormine viedeňský landwehr odrazil jedno vytrhnutie Rusov, prevedené presilou.

16. januára. Tá novšia ťažká porážka, ktorú Rusi v ich Nový rok na bessarábskej hranici utrpeli, včera zase viedla ku prestávke v bojoch, ktorú časom pretrhol kanónový boj zamieňavej sily.

Od Karpilovky na juh vo Volhynii, jedna naša sliediaca čata napadla jednu ruskú prednú posíciu a zničila vojsko, ktoré posíciu držalo obsadenú.

Ináč zvláštnej udalosti sa nestalo.

17. januára. Na bessarábskom a východno-haličskom fronte do boja postavené ruské armády ani včera nezopakovaly svoje útoky. Vôbec panovalo ticho. Len na okolí od Rarance na východ naše čaty odohňaly nepriateľa za prudkých bojov, z jednej jeho napred potisnutej posície, zasipaly jeho zákopy a postavily drôtové prekážky.

Na priestore armády arcikniežata Joz. Ferdinanda odrazili sme tri vytrhnutia Rusov proti čiare našich poľných stráž.

18. januára. Ponevác ani včera nebolo významnejšej udalosti, novoročnú bitku, svedenú vo východnej Haliči a na bessarábskom fronte, o ktorej denné zprávy z ľahko pochopiteľných vojenských príčin nemohly podať podrobné dáta, môžeme považovať za skončenú. *Naše zbrane na každom punkte 130 kilometrov širokého bojišťa vydobily úplné víťazstvo.* Naša nad každou chválou stojaca pechota — základný činiteľ všetkých rozhodujúcich bojov — za veľmi rozumnej a šikovnej podpory delostrelectva, *obránila všetky posície proti nepriateľovi,* ktorý miestami často bol v mnohonásobnej presile.

Veľká novoročná bitka, svedená v severovýchodnej časti Haliče, započala sa 24. decembra lanského roku a pretrhovaná bojovnými prestávkami, ktoré len v jednotlivé dni nastaly, trvala do 15. januára, teda dovedna 24 dní. Za tento čas početné pluky za 17 dní stály v najprudšom boji.

Ruským čatám vydané rozkazy, vyznania zajatcov a celý rad petrohradských úradných a poloúradných osvedčení dokazujú, že ruskému vojenskému vodcovstvu pri útočení ruskej južnej armády dávaly smer veľké vojenské a politické ciele. Zodpovedne týmto cieľom veľké boly aj ľudské zástupy, ktoré nepriateľ poslal proti našim bojovným čiaram.

Rusi bez dosiahnutia čo len najnepatrnejšieho úspechu **prinajmenej 70.000 ľudí** obetovali v mŕtvých a ranených a zajali sme blízko 6000 ruských bojovníkov.

Generál Bojadiev, veliteľ bulharských čiat.

Ohľadom zostavenia čiat vo víťazstve, vydobitom v novoročnej bitke, majú účasť všetky národy monarchie.

Nepriateľ vo vých. Haliči znova koncentruje posily.

Ináče na severovýchode niet zvláštnej udalosti.

19. januára. Včerajší deň ticho uplynul. Dnes v najvčasnejších ranných hodinách na pohraničnom odseku, od Černovic na východ, pri Toporovciach a pri Bojane strhla sa nová bitka. Nepriateľ znova početné vojenské stĺpy postavil do boja a na jednotlivých miestach štyrikrát jedno za druhým útočil, ale naši hrdinskí obranci ho všade odrazili. Inej významnej udalosti niet.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach východného bojišťa proti Rusom, hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

14. januára. Na východnom bojišti významnejšej udalosti sa nestalo.

17. januára. Na prevažnej časti frontu sňahové fujavice prekážaly bojovnú činnosť. Len na jednotlivých miestach boli boje patrol.

18. januára. Pri Duenhofe, od Rigy na juh a od Wydsy na juh pod ochranou tmy a sňahovej fujavice Rusom podarilo sa napadnúť napred potisknuté malé nemecké stráže a rozprášiť ich.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

14. januára. Na juhozápadnom fronte niet významnejšej udalosti. Jednotlivé body pri Malborgethe a Raible stály pod palbou nepriateľovho delostrelectva. Činnosť talianskych letúňov rozprestrela sa i na okolie Triestu. Jedna na Pirano hodená bomba nezapríčinila škody.

15. januára. Talianske delostrelectvo včera znova vzalo pod palbu okolie Malborgetha a Raibla a svoju palbu namierilo zvlášte proti obciam. Pri gorickom predmostí naše čaty vyrvaly nepriateľovi z rúk jednu od poslednej bitky silne vybudovanú a s veľkou silou obsadenú *posíciu pri Oslaviji*.

Jedon nepriateľský letúň preletel nad Lublaňou (Laibach) a hodil bomby. Nikto nebol ranený a bomby nezapríčinili škody.

16. januára. Na prímorskom fronte zvýšila sa kanónová palba, nameraná proti Monte San Michele, proti gorickým a tolmeinským predmostiam, ako aj proti Mrzli Vrchu bez toho, že by sa nepriateľská pechota bola zamiešala. Už včera oznámené dobitie kostolného vřska pri Oslaviji, ktoré previedly oddelenia 52. a 80. pešieho pluku, malo za následok zajatie 933 mužov, medzi nimi 31 dôstojníkov, ďalej ukoristenie 3 strojových pušiek a troch hadzačov bomb. Aj pri tolmeinskom predmostí *naše čaty zaujaly jednu nepriateľskú streleckú zákopu*.

Na tyrolskom fronte kanónové boje na odsekoch Schluderbach a Lafraun—Vilgereuth boli živšie.

Tyrolskí cisárski jágri medzi svojimi domajšími vrchami, na ohrožovaných hraniciach svojej vlasti verne stojac na stráž, dnes s puškou v ruke slávia stoletý výročný deň svojho utvorenia. Vďačne sa rozpomína zbranná sila na severe a na juhu o slávnych válečných skutkoch tejto statnej čaty. V jej radoch duch hrdinov z roku 1809. žije ďalej a vo veľkej borbe prítomného veku znova si vydobila nevädnucci vavrín.

17. januára. Na jednotlivých bodoch prímorského a tyrolského frontu delostrelecké boje trvajú ďalej. Naše čaty z kostolného vřska pri Oslaviji následkom tu koncentrovanej palby nepriateľovho delostrelectva, sme znova odtiahli. Na gorickom odseku naši letúni viac talianskych meravých vzducholodí prinútili sletieť a na tábory nepriateľa hádzali bomby.

18. januára. Na fronte Dolomitov, pri tolmeinskom predmostí a na gorickom odseku miestami bol živší delostrelecký boj.

Menšie podujatia nepriateľa proti spomenutému predmostiu a jeho proti našim posíciám na severnom úbočí Monte San Michele urobený útok sme odrazili.

19. januára. Útoky nepriateľských oddelení pri Luserne a od tolmeinského predmostia na sever sme odrazili.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach západného bojišťa proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy :

14. januára. Na fronte významnej udalosti sa nestalo. Od Alberta na severovýchod poručikom Boelkem zostrelený nepriateľský lietací stroj, ktorý spadol medzi čiaru Angličanov, v palbe nášho delostrelectva zhorel.

16. januára. Jeden nepriateľský monitor bezúčinnive strieľal na okolie Westende. Angličania páľili na vnútro mesta Lille. Dosiaľ len jedným ohňom spôsobenú nepatrnú hmotnú škodu sme ustálili. Na fronte miestami boli živé delostrelecké boje a výbuchy.

17. januára. Významnej udalosti nebolo. V meste Lens nepriateľská delostrelecká palba 16 obyvateľov zčiasťky zabila, zčiasťky ranila.

18. januára. Na fronte vôbec palba zväčša v jasnom počasí sa stupňovala. Lens opäť stál pod živou palbou.

Dva anglické lietacie stroje pri Passendaele a Dadi-seele (vo Flandrii) v povetnom boji sme premožli. Zo štyroch cestovateľov traja zemreli.

Pri Medewichu (Moyenvic) jedon náš letúň zostrelil jedon francúzsky lietací stroj. Riaditeľa a pozorovateľa sme zajali.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom a Francúzom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy :

Dardanellský front :

14. januára. Dňa 12. januára jedon križiak, 9 torpedových lodí a jedon monitor z otvoreného mora časom s prestávkami páľily na Teke Burnu a Sed il Bahr. Jedon monitor tiež bezvýsledne strieľal z kanónov v smere Relid el Bahru, keď zrazu jedon náš letúň hodil na monitor bomby, zapríčinil na ňom oheň a zapalujúcu sa loď prinútil odplávať. V ten istý deň popoludní poručikom Boedrighom riadená válečná vzducho-loď zostrelila piate nepriateľské lietadlo typu Farman a na okolí Sed il Bahru prinútila ho sletieť. Riaditeľa našli sme mrtvého, pozorovateľa raneného. Lietadlo po menších opravách i my budeme môcť upotrebovať. Naše lietadlá ďalej napadly jedno anglické lietadlo, ktoré letelo ku Sarosu, prenasledovali a prinútily ho, aby na ostrove Imbros sletelo.

Angličania ešte vždy vydávajú zprávy, ktorými chcú budiť domnenie, že ich vypratanie sa z Anaforty a Ari Burnu stalo sa z vlastného odhodlania a celkom pokojne sa previedlo. Korisť, ktorá nám padla do rúk, dľa dosavádneho ustálenia, ktoré sa prirodzene ešte nemôže pohľadávať na celé množstvo skutočnej koriste,

je: 10 kanónov, 2000 pušiek a bodákov, 8750 granátov, 4500 kistieň munície, 13 hadzačov bomb, 4500 bomb, 160 vozov munície, 61 malých vozov so zariadením, 67 nákladných a mostných vozov, 2850 šiatrov, 1850 nosidiel, veľa sudov benzínu a petroleja, pokrovce, šatstvo, 21.000 kistieň konservov, 500 vriec zbožia, 12.500 rýlov. Množstvo koriste ale v skutočnosti môžeme považovať za trikrát tolké, než je vo vyššom vypočítaní spomenuté. Iného nič čo oznámiť.

Kaukazský front :

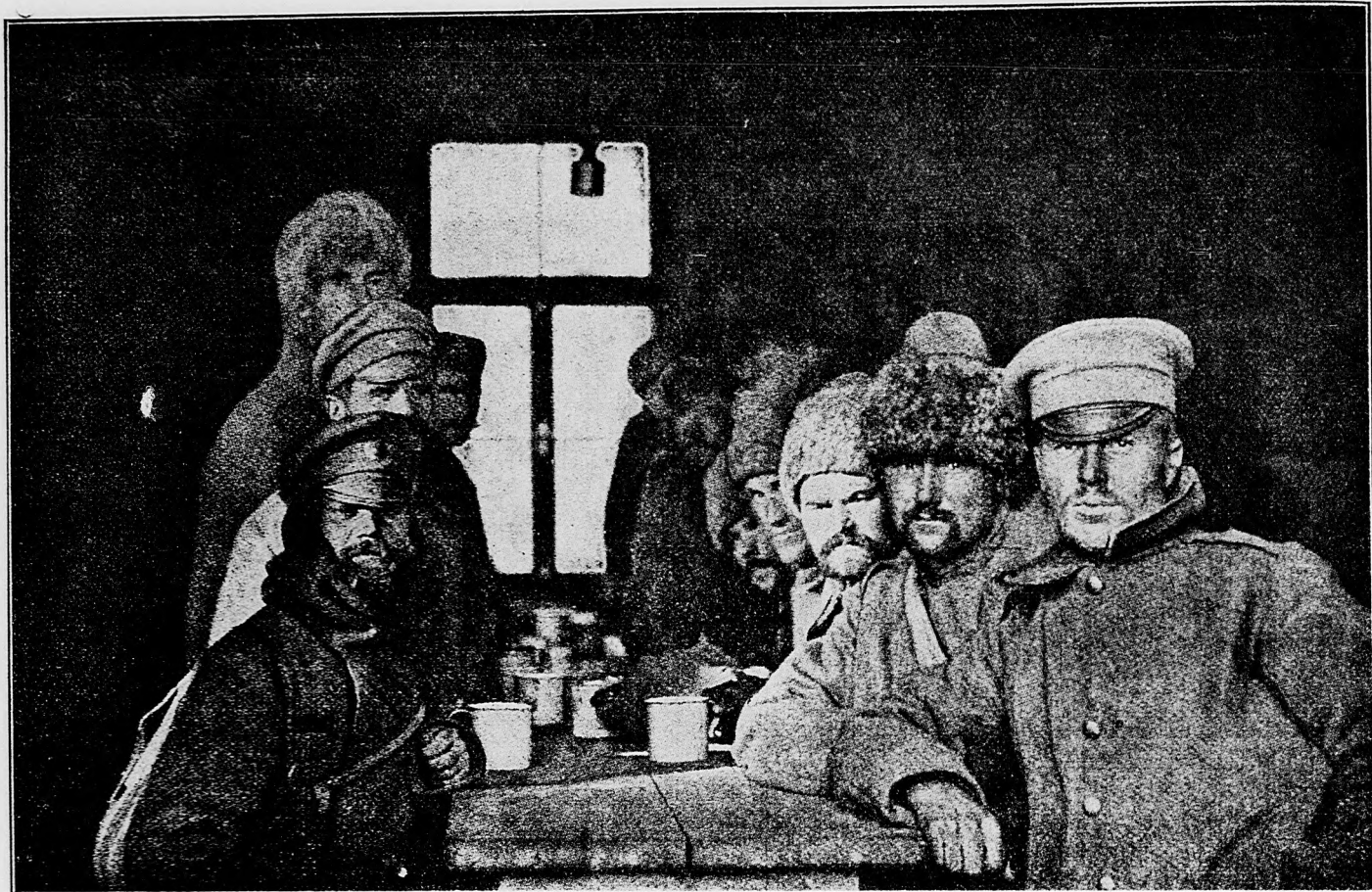
Od rieky Arras na juh, medzi Tahirom a Valibabou, ako aj od rieky Arras na sever, medzi Kötekom a priesmykom Narman, nepriateľ v noci z 11. na 12. t. m. so značnou válečnou silou prudko napádal naše posície v centre. Jeho útok ale následkom nášho proti útoku sa úplne zmaril. Nepriateľ utratil početných mrtvých, 2 stvojobové pušky, veľké množstvo zbrane a zajatcov a prinútený bol späť ujsť do svojich posícii. Medzi mrtvými našli sme mrtvoly viac dôstojníkov. Od Olti na západ v zóne Arak—Gödji Iahko sme odrazili dva nočné útoky nepriateľa.

Kaukazský front :

15. januára. V noci na 10. januára nepriateľ zpočiatku so slabšími silami napadol naše posície na ľavej

Enver-paša, víťazný turecký vojenský minister

Ruskí zajatci.

strane nášho centra. Ponevác sme tieto jeho pokusy odrazili, v noci na 12. januára. po príchode posíl začal všeobecnú offensívu na fronte asi 150 kilometrov. Na fronte ťahajúcom sa od Vrchu Karač, od rieky Arras na juh a od Isanu na juh po okolie Mila, od päť dní vždy prudšími sa stávajú boje, ktoré následkom páru nemajúcej hrdinskosti našich vojakov, sú pre nás prajného priebehu. Dnes už takmer na všetkých odsekoch započal sa náš protiútok.

Na ostatných frontoch niet zmeny.

Kaukazský front:

16. januára. V noci z 13. na 14. januára a 14. januára nepriateľ so svojimi hlavnými silami obnovil svoje prudké útoky proti odseku od rieky Arras po potok Narman a proti územiu od tohto odseku a dolného toku rieky Arras po vrch Karatas. Všetky tieto útoky sme pristavili a energickým protiútokom našich čiat zdarne odrazili. Na všetkých odsekoch zajatí Rusi hovoria, že ruské pluky pri útokoch utrpeli strašné ztraty.

Dardanellský front:

Dňa 14. januára jedna nepriateľská válečná loď dvakrát bezúčinnive bombardovala Sed il Bahr. Jedon náš hydroplan na nepriateľské lode pri Mudrosi hodil bomby.

Medzi korisťou, nadobudnutou pri Sed il Bahre, nakoľko sme dosiaľ ustáliť mohli, je 15 kanónov roz-

ličného kaliberu, veľké množstvo munície, viac sto vozov na muníciu, bicyklov, motorových bicyklov, veľké množstvo poľného železničného a technického materiálu, zvieratá, vyše sto riadnych a nemocničných šiatrov, jeden úplný zdravotnícky tábor, mnoho kistieň liekov, 50.000 vlnených pokrivočov, veľké množstvo konzervov, viac millionov kilogrammov jačmeňa a ovsu, veci v hodnote súhrnne prinajmenej dvoch millionov funtov (50 millionov korun). Ešte vždy sa nám dostávajú do rúk zakopané alebo do mora hodené predmety.

Mezopotámský front:

17. januára. Pri Kut-el-Amare delostrelecký boj s prestávkami trvá ďalej.

Kaukazský front:

Nepriateľ aj včera pokračoval v útočení proti našej posícii od rieky Aras na sever a na juh. Nepriateľ utrpel ťažké ztraty, zvlášte v prudkom boji svedenom medzi dolinami Arasu a Idu. Na tomto odseku naše čaty, ktoré od týždňa zadržaly silné čaty nepriateľa, prislúchajúce ku jeho krídlu stojacemu v blízkosti doliny Id, zo svojich napred potisknutých posícií utiahly sa do svojich posícií od Arasu na niekoľko kilometrov na juh. V napred potisknutých posíciach v boji svedenom muž proti mužovi, nepriateľovi zapríčinili sme ťažké ztraty. Aj mnoho zbrane sme ukoristili.

Z dardanellského frontu niet čo oznámiť.

Mezopotámsky front:

17. januára. Naše delostrelectvo spustošilo jeden nepriateľský monitor, ktorý sa zjavil na okolí Chaig Saidu.

Kaukazský front:

Naše čaty hrdinský odpor vyvinujú voči nepriateľovi, ktorý prevažnou silou napáda naše poscie medzi riekami Aras a Id. Na takýto spôsob napriek ustavičným prudkým sňahovým fujaviciam, zabezpečujeme harmonické účinkovanie našich krídiel s centrom.

Na ostatných frontoch niet zmeny.

Vojna na mori.**Anglický parník utonul.**

Londýn, 16. januára. Dľa zprávy spoločnosti Lloyds 4396-túnový anglický parník «Coquet» utonul.

Bombardovanie Ancony.

Veliteľstvo floty 18. januára vydalo nasledovnú zprávu:

Dňa 17. t. m. popoludní jedon roj letúňov nášho námorníctva urobil silný útok na Anconu, kde ťažkými bombami trafil a podpálil nádražie, elektrické dielo a jednu kasárňu. Veľmi prudká palba štyroch ochranných kanónov bola úplne bezvýsledná. Všetky lietacie stroje neurazene sa vrátili.

Veliteľstvo floty.

Porážka a kapitulácia Černohorska.**Telegrammy nemeckého cisára a saského kráľa k jeho veličenstvu.**

Viedeň, 15. januára. Nemecký cisár 11. t. m. jeho veličenstvu poslal nasledovný telegramm:

— Dovoľ, aby som ti mohol vysloviť svoje srdečné blahoželanie z príležitosti dobitia Lovčena, ktoré tvoje hrdinské čaty s obdivuhodnou vytrvalosťou a šikovnosťou previedly. Boh nám viditeľne pomáhal a i naďalej bude s nami.

Vilhelm.

Saský kráľ jeho veličenstvu poslal nasledovný telegramm:

Cúvanie Srbov.

— S veľkou radosťou som čítal chýr o dobití Lovčena a vyslovujem svoje najsrdečnejšie blahoželanie z príležitosti tohto hrdinského zbranného skutku tvojej armády. Nech nám Boh i ďalej pomáha.

Fridrich August.

Na telegramm nemeckého cisára jeho veličenstvo náš kráľ poslal túto telegrafickú oopoveď:

— Veľmi sa potešiac tvojím uznanlivým slovám z príležitosti najnovšieho zbranného skutku mojich hrdinských čiat, ktorým sa podarilo silnú posíciu Lovčena útokom dobiť, prosím ťa, prijmi moju najvrelejšiu vďaku za tvoj spojenecký a priateľský telegramm. Božia pomoc nás bude sprevádzať po prajné skončenie nášho spoločného zápasu.

Franc Jozef.

Odpoveď jeho veličenstva kráľa na telegramm saskeho kráľa znie:

— Čo najvrelejšie ti dakujem za blahoželanie, ktoré ma veľmi potešilo, ku skvelému zdaru, ktorý moje hrdinské čaty na Čiernej Hore vydobily. Boh je s nami.

Franc Jozef.

Odpoveď maršalla arcikniežaťa Fridricha na pozdrav snemu.

Z príležitosti kapitulácie Černohorska snemovňa krajinských vyslancov na hlavné veliteľstvo uhorsko-rakúskej armády poslala pozdrav, na ktorý maršall arciknieža Fridrich odpovedal nasledovne:

— Srdečne dakujem za vlastenecký pozdrav uhorskej snemovne vyslancov, znejúci našej hrdinskej zbranej sile, ktorý mi vaša Excellencia z tej príležitosti poslala, že sme Čiernu Horu prinútili poddať sa. Dôverujúc v milosť Božskej Prozreteľnosti a v naše vlastné sily, neohržené vytrváme dotiaľ, kým aj ostatní naši protivníci vypadnú a našej drahej vlasti môžeme vrátiť milovaný, požehnaný pokoj.

Maršall arciknieža Fridrich.

Berlínska tlač o kapitulácii Čiernej Hory.

Berlin, 19. januára. «Berliner Tageblatt» píše: Význam kapitulácie Čiernej Hory je o veľa väčší, než bezprostredný vojenský výsledok, bo toto celému svetu ukáže válečné polozenie. Ku všetkým národom zeme znie tá skutočnosť, že 75-ročný zkusený balkánsky panovník radšej do rúk nepriateľa složí svoj budúci osud, než by aj ďalej mal dôverovať v ten obrovský spolok mocností, s ktorým uzavrel smluvu na život a na smrť. Nie preto sa poddal svojmu nepriateľovi, bo mu jeho veľkí a v očiach ľudu nad všetkých mocnejší spojenci ničím nepomáhali, lež poddal sa preto, bo sa presvedčil, že mu jeho spojenci ani budúce nemôžu pomôcť. Jedon zo spojencov uznal, že centrálné mocnosti sú mocnejšie a že sú dosť silné k tomu, aby prefaly povraz, ktorým ich chcú zahrdúsiť. Pokojnou dôverou môžeme hľadať v ústrety udalostiam, ktoré z tohto budú nasledovať.

«Vossische Zeitung» píše: Ačkoľvek Čierna Hora

viac už nemala veľkej válečnej sily, jej vyvrátenie sa z radu bojovníkov predsa zle bude účinkovať na štvordohodu (Anglicko, Francúzsko, Rusko a Taliansko) a na národy, ktoré si dosiaľ dovolily nakukávať do tábora štvordohody. Rakúsko-uhorské čaty slávnostným pochodom môžu vtiahnúť do Skutara. Rakúsko-Uhorsko stráži nad Adriou aspoň po Durazzo.

«Lokalanzeiger» píše: S najväčším zadostučinením vítame prvého posla konečného víťazstva. Keď jediný priateľ cárov složí zbraň a bepodmienečne sa poddá centrálnym mocnostiam, môžeme si domysleť, jako stoja ostatní spojenci medzi sebou teraz, keď po utratení Belgicka, Poľska, Kurlandu a Srbska Čierna Hora vyskočila zo spoločnosti. Čierna Hora svojou kapituláciou odtrhla sa i od Talianska. Aj s Petrohradom je pretrhnuté dobré priateľstvo. Že aké bude toto mať následky, to dnes ešte nemožno vedieť. Toľko je isté, že z tejto strany rakúsko-uhorskej monarchii nikdy viac nehrozí nebezpečie. Spolu sa radujeme s našimi rakúsko-uhorskými spojencami z príležitosti začiatku konečného zdaru.

Škandinávská tlač o udalostach na Čiernej Hore.

Kopenhága, 19. januára. Škandinávská tlač kapituláciu Čiernej Hory jednomyselne vyhlasuje za strašnú porážku štvordohody (Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska). Auktoritu štvordohody viac už nemožno udržať, bo štvorspolok vždy robí tie najskvelejšie sľuby, ale neni v tom položení, aby ešte aj svojich najvernejších spojencov zachránil od úplného porazenia. Vojenská a politická prevaha centrálnych mocností dnes ešte väčšmi stojí nad každou skriepkou, než kedysi a poskytuje nádej, že vojna už nebude príliš dlho trvať.

Kapitulácia Čiernej Hory — porážka Talianska.

Zürich, 19. januára. «Schweizerische Telegraf-Information» oznamuje: Všade čo jedno najväčšie prekvapenie svetovej vojny prijímú chýr o kapitulácii Čiernej Hory, o ktorej sa svet dozvedel z úst grófa Štefana Tiszu. Prekvapenie je tým väčšie, bo ešte pred niekoľkými hodinami polouhradné časopisy talianskej vlády čo najenergičnejšie zamedzily bojzlivý pokus talianskej tlače, ktorá chcela pripraviť verejnú mienku na to, že kráľ Nikita je náklonný pokoj uzavrieť. Švajciarska tlač kapituláciu Čiernej Hory nepochopnje len ako premoženie tejto krajiny, lež i ako porážku Talianska, ktorého vplyv na Balkáne rovná sa už nulle a jeho polozenie aj v rade ententu sa vážne otriaslo. Ani francúzske časopisy netaja, že kapitulácia Čiernej Hory je veľkým nezdarom Talianska.

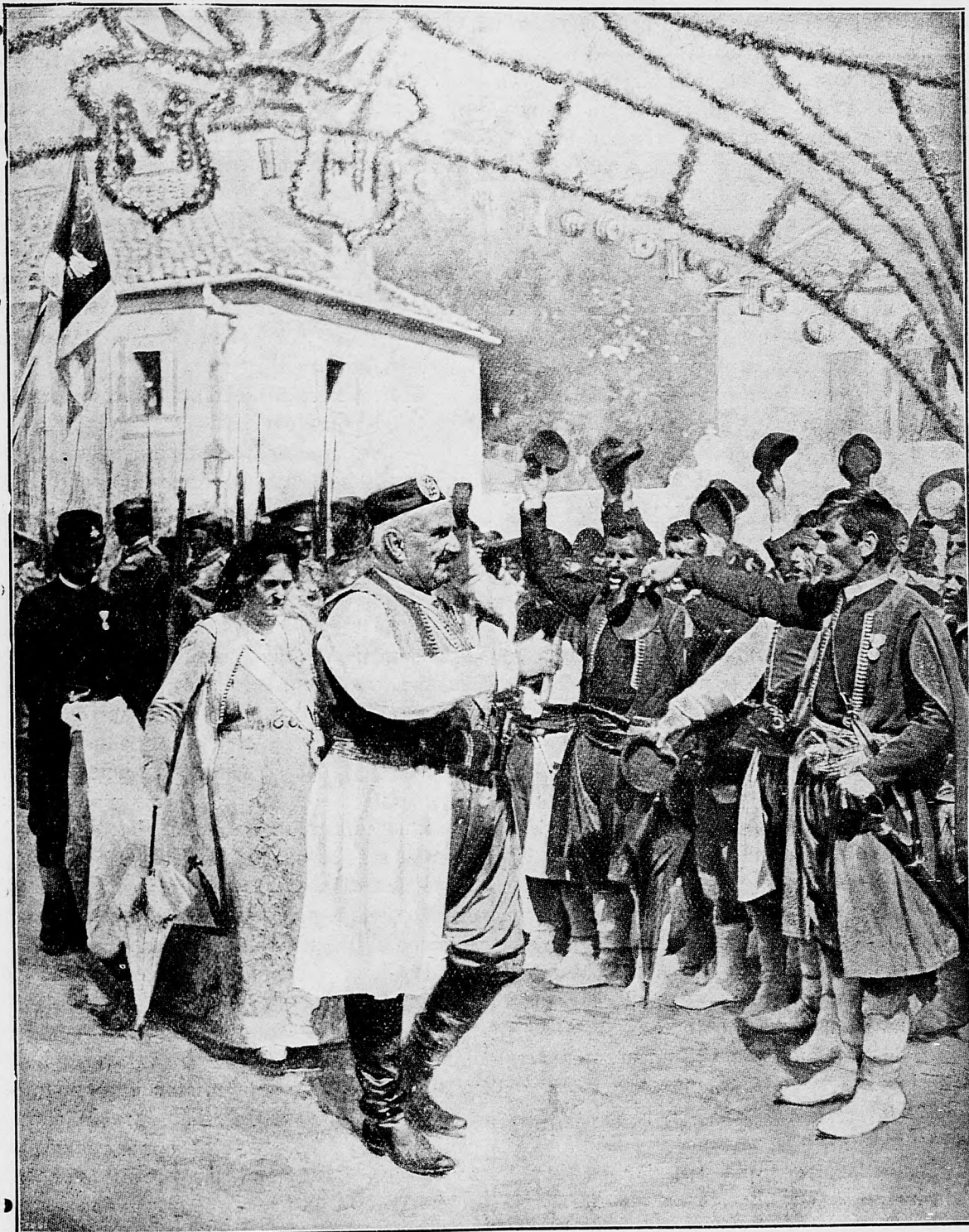
Tažkosti pri prevedení kapitulácie Čiernej Hory.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú, že slozenie zbrane Černohorcov nejde tak ľahko, ako by sme si to dľa niektorých zprávy mysleli. Ale tieto ťažkosti neprišli neočakávane. Uzavretiu kráľa Nikitu a

jeho vlády tie čaty, ktoré patria do kruhu jeho účinkovania a ktoré bezprostredne stoja pod jeho vplyvom, bez prekážky urobily zadosť. Ale na Čiernej Hore aj tie najširšie vrstvy ľudu zúčastňujú sa vojny, o veľa väčšmi, ako u druhých národov. Tieto však zčiasťky

Z válečných zasadnutí krajinského zákonodarstva.

Vo válečných zasadnutiach zákonodarstva krajinských vyslancov 17. a 18. januára, po oznámení kapi-

Kráľ Nikita a jeho manželka medzi ľuďom černo-horským.

pre ťažkosti územia nedostaly na slozenie zbrane pohujúci sa rozkaz, zčiasťky ale nepochopujú význam uzavretia vlády.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

tulácie Černo-horska, pokračovali v podrobnom pojednávaní zákonného návrhu o stredišti peňažných ústavov. V zasadnutí 19. januára pracovná strana, ako väčšina, konečne prijala tento návrh, po čom nasledovaly interpellácie. Zvlášte vynikala interpellácia Karola Huszára o veľkom ukrivdení krajinského učiteľstva.

Dokázal Karol *Huszár*, že vláda pracovnej strany vlastne z vačkov učiteľstva prevádza jej veľkodušnosť bo väčšiu čiastku tej Eötvös základiny, z ktorej napozatým podporovať majú vdovy a siroty na bojišti padlých učiteľov, platili a platia samí učители. S touto reformou teda darmo sa honosí pracovná strana.

Vláda pracovnej strany, ako vôbec známo, veľkých chýb dopúšťa sa nielen poťažne učiteľov, vôbec nepekne chová sa proti vdovám a sirotám na bojišti padlých hrdinov. Najväčšia hanba a do neba volajúca nespravodlivosť je to, že *válečnej podpory pozbavujú vdovy a siroty, ktorých udržiavateliam krv svoju vyliali na bojištiach*. Tomuto súrne treba odpomôcť! Jestli ale terajšia väčšina nevládze sa ku tomuto povzniesť, zaiste príde čas, že *táto sociálna škrhľavosť veľmi sa vypomstí*.

Karol *Huszár* žiada aj surné prevedenie reformy zákona o pensii učiteľov. Zarovnak súrne žiada aj napomáhanie v akútnej biede nachodiacich sa pensionovaných starých učiteľov. Ako totiž povedal, je to potupa na kultúru krajiny, že *u nás so starými ľudovými učiteľmi tak neslušne zachodia*.

Reč Karola *Huszára* slyšali s hlbokou pozornosťou a pri opätovnom súhlase.

Cisár Vilhelm a kráľ Ferdinand v Niši.

Bulharská zpráva oznamuje, že nemecký cisár Vilhelm prišiel do podmaneného Srbska a v utorok, 18. januára, na poludnie v Niši na nádraží sišiel sa s bulharským kráľom Ferdinandom. Dvaja panovníci sa objali a po zvyčajnom predstavení sprievodu zaviezli sa do zámku, kde prehladli tam predstavené bulharské, macedonské a nemecké čaty. Cisár Vilhelm bulharskému kráľovi odovzdal maršallskú palicu a kráľ Ferdinand cisára Vilhelma vymenoval za majiteľa 12. pešieho pluku bulharského. V cisárovom sprievode boli generáli Falkenhayn a Mackensen, traja hlavní adjutanti, admirál Müller, dvorný hlavný maršall generál Seekt a meklenburgský knieža Ján Albert. V sprievode kráľa Ferdinanda boli dedič trónu Boris, knieža Cyrill, hlavný adjutant Markov, generáli Bojadjev, Todorov a Tantilov, hlavný gubernátor Kutinčev, ministerpredseda Radoslavov a vyslanec Čapračikov.

Okolo 3. hodiny popoludní vo veľkej palote boli raňajky, na ktorých bolo prítomné 46 osôb. Večer v cisárovom vozni bola dôverná porada, po ktorej cisár o 1/28. hodine späť odcestoval do Nemecka. Obyvatelia mesta obom panovníkom celé popoludnie pripravovali srdečné ovácie. Schôdzku panovníkov v Niši držia za udalosť zvláštneho významu. Celá bulharská tlač vyzdvihuje veľký politický a vojenský význam návštevy cisára Vilhelma.

Cisár Vilhelm z príležitosti návštevy v Niši vodcom a početným dôstojníkom bulharských čiat dal vyznačenie. Bulharský ministerpredseda Radoslavov dostal veľký kríž rádu Červeného orla a náčelníka kabinet-

nej kancellárie bulharského kráľa Dobroviča, nišského kráľovského kommissára Čapračikova, hlavného direktora pošty a telegrafu Stojanova a direktora železníc Morphova nemecký cisár vyznačil železným krížom II. triedy. Šéf tlačovej kancellárie Herbst dostal pruský vojenský rád II. triedy.

Grécky kráľ o prechmatoch antantu.

Berlin, 19. januára. Grécky kráľ Konštantín prijal na výsluchu dopisovateľa berlinského «Lokalanzeiger»-u a poťahom na posledné udalosti v Salonikách, na zatknutie zastupiteľov konsulátov Nemecka, Rakúsko-Uhorska, Bulharska a Turecka a poťahom na iné násilníctva antantu medzi iným povedal nasledovné:

— Veľmi lutujem, že sa staly takéto prechmaty, ktoré z vojenského stanoviska úplne minuly cieľa. Poriadky, ktoré robia proti Grécku, stávajú sa vždy neznesiteľnejšími.

Kráľ spomenul niekoľko takýchto prechmatov, potom takto pokračoval:

— Ja mám úplne slobodnú ruku. Mňa neviaže žiadon osobný záujem a preto môžem povedať s čistým svedomím, že ja len dobro môjho národa držím pred očami. Či táto európska vojna zreguluje balkánsku otázku, to neviem. Nikto nevie vopred povedať, či tu dolu nepovstanú krvavé boje, ale nikto neúfa väčšmi, ako ja, že týmto krvavým bojom bude možno vyhnúť. Ako som už povedal, naša účasť vo vojne nebola by balkánskou záležitosťou, lež zamiešaním sa do svetového konfliktu. My však len na Balkáne máme záujmy. Našou povinnosťou, jako mladého slobodného národa predovšetkým je zachrániť to, čo máme a svoju slobodu. Túto politiku som sledoval a so mnou spolu sledovali ju zodpovední mužovia štátu. Balkánske vojenské polozenie pravdepodobne má účinok na moju politiku. Ja sa nedám viesť sympatiám, antipatiám alebo iným citom, mojou povinnosťou je len to, aby som celou silou obránil záujmy môjho národa.

Poťahom na politické pomery kráľ povedal nasledovné:

— Nemecko a Rakúsko-Uhorsko voči Grécku dosiaľ preukázaly najkorrektnejšie držanie sa a najlepšie priateľstvo. Teda niet žiadnej príčiny, aby sme proti Nemecku alebo proti Rakúsko-Uhorsku zakročili. Naša neutralita neni výplvom cistenia slabosti, lež je výplodom cieľu povedomej vôle, aby som obránil slobodu a záujmy môjho národa, bez toho, žeby prelieval krv.

Dopisovateľ «Lokalanzeiger»-u nasledovné sa spýtal kráľa Konštantína:

— Počul som, že dohodové kruhy násilnými poriadkami chcú prinútiť Grécko, aby opustilo neutralitu a aby si stalo ku štvordohode.

Kráľ takto odpovedal:

— Že čo myslia a čo hovoria, neviem. Ale jestli bárske a bársjako takéto nádeje prechovávajú, presvedčia sa, že to byly len marné nádeje.

Nová ruska offensíva zmarená.

Viedeň, 20. januára. «Neues Wiener Tagblatt»-u o novej ruskej offensive z dobre informovaného miesta oznamujú: Ruská offensíva sa znova s veľkou silou započala. Rusi znova veľké zástupy shromáždili ku útočeniu a patrne chcú demonštrovať, že ich materiál v ľuďoch je nevyčerpatelný a že ich pri offensive utrpená ztrata stojí prirodzene v pomere s nevyčerpatelnosťou ich ľudského materiálu. Ale nevyčerpatelnosť ešte aj v rozsiahlej ruskej ríši je abstraktným pochopením, bo ešte aj akokoľvek veľké rezervy sa vyčerpajú. Dosavadne výsledky svetovej vojny ukázaly, že milióny ľudí ešte neznamenajú všetko, bo ich treba najprv ozbrojiť a vystrojitiť a čo je ešte dôležitejšie, viesť. Zvlášte vedenie ruských vojenských stípcov, ako výsledky dokazujú, opätovne zlyhalo hlavne preto, bo pri ruských čatách už od dávna je nedostatok náležite vyučených dôstojníkov. Jedon vysilený dôstojnícky sbor, aký je ruský, nemožno tak rýchle v potrebnej miere rekonštruovať. Pre nás ostatne môže byť len výhodným, keď Rusi opäť začnú offensívu. Pokojne a pevne ich čakáme a naše čaty stoja nepoklätiteľne tak, že aj najprudšie útočenie so zdarom môžu odstrániť.

Stockholm, 19 januára. Časopisy oznamujú z Petrohradu: Pre nezdar ruskej offensívy na Strype nariadili všeobecné znovaagruppovanie ruskej armády. Francúzska vojenská kommissia opustila ruský hlavný stán.

Vojopovinnosť v Anglicku.

Anglickí baňskí robotníci proti návrhu o vojopovinnosti.

Londýn, 15. januára. Na konferencii baníkov odovzdali 653.190 hlasov proti návrhu o vojopovinnosti a 38.100 hlasov za návrh. 25.240 baníkov nehlasovalo. Konferencii zvlášte preto pripisujú význam, lebo výkonný výbor odmietol návrh, aby sa odborné organizácie baníkov zúčastnily na národnej konferencii robotníkov a preto, lebo toto bola prvá konferencia baníkov, ktorej organizácia rozprestierala sa na celé kráľovstvo a ktorú vtedy vydržovali, keď podrobnosti návrhu všetky filliálne spolky už boli pojednávaly. O tom, že jakým spôsobom vyvinú odpor proti návrhu, nebolo debatty. Toto podržali pre druhú konferenciu, ktorú najbližšie svolajú. Držia za pravdepodobné, že trojité družstvo robotníkov: podvýbor baníkov, železničiarov a furmanských robotníkov onedlho zasadne a bude sa radíť o položení. V uzavretí konferencie baníkov je požiadavka, aby návrh odvolali alebo aby ho urobili neplatným. Konferencia zúčastky pre zásadné príčiny bojuje proti návrhu, zúčastky proti jeho skutočným nariadeniam. Nové započatie verbovačnej akcie lorda Derbyho poskytne snád riešenie, ačkoľvek je pravda, že v Derbyho zpráve obsažené čísla vyžadujú nové, základné preskúmanie. Sľub vlády, že návrhom nezamýšľa

uviesť násilnú službu rekrútov, položení nerobí jasnejším. Poriadky, aby ľudia nútili k prihláseniu sa, sú veľmi nebezpečné. Konferencia na výhlady, ktoré položení poskytuje, hľadí s obavou.

Gazdovská mládež.

Minulý týždeň panovalo také počasie, jako býva na počiatku jary. Gazdovské rodiny na mnohých stranách našich Horniakov použily príležitosť, aby zanedbané poľné práce nahradily. Tu i tam vidieť bolo orať. Gazdov málo-kde bolo vidieť, týchto volaly iné povinnosti. Poľnú prácu vybavovala zväčša mládež. Mladší vodili volky, starší s pluhom narábali. Treba sa postarať o obrobenie poľa, zabezpečiť treba budúcu úrodu. Pri tejto práci každý najde zamestnanie.

Azda terajšie mimoriadne časy spôsobia zmenu aj v smýšľaní gazdovskej mládeže. Veď v tomto ohľade potrebné by byly prajné zmeny. Naša gazdovská mládež začala sa veľmi odťahovať od roľníckeho zamestnania. Dievča, keď odbavilo ľudovú školu, alebo ani ju ešte neodbavilo, už rozmýšľalo, že do ktorého mesta by malo ísť slúžiť. Na dedine slúžiť nechce, tu ju nútia aj ku gazdovskej práci. A keď už na vidieku zostane, chce si zabezpečiť zamestnanie aspoň vo fabrike. Ak chlapec, keď už nie na remeslo, chce ísť aspoň za šichníka, za nádenníka do väčšieho mesta, pri gazdovstve sa mu nechce zostať. Ozaj človek rozmýšľa nad tým a nevie si to dostatočne vysvetliť, že prečo natoľko klesla záľuba v gazdovskom zamestnaní.

Pohybovanie sa v milej slobodnej prírode spôsobí mnoho radostí. Roľnícke zamestnanie pri správnom podelení práce neni to najťažšie. Aj dôchodok je zodpovedný, či kto vlastný majetok obrába, či za mzdu robí. A predsa sa gazdovská mládež ženie do miest, kde na ňu neraz bieda, neraz mravná zkaza čaká.

V mnohom ohľade sú sami rodičia na príčine, že ich deti nejavia dost vôle ku gazdovskému zamestnaniu. Sú rodičia, ktorí takmer ženú dieťa, aby si šlo volačo vyslúžiť. Pravda prednosť dajú lepšie platenej službe. Že dokiaľ bude táto služba trvať a jako sa skončí, nad tým veľmi nerozmýšľajú. Hlavné je, aby sami nemali starosť o dieťa, alebo aby im zo služby aspoň kedyvtedy jakýsi ten groš poslalo. Dieťa v cudzine čoskoro odvykne od domu a od všetkého, čo v dome videlo a zkusilo. Keď sa aj vráti domov, nenajde záľubu v domajšom zamestnaní. Takto je to zvlášte s dievčencami. Keď potom po rokoch starí oslabnú, nemajú doma podpory, zanedbajú gazdovstvo, ktorého aj cena značne klesne. Neskôr sa potomci podelia a gazdovstvo obyčajne prejde do cudzích rúk.

Prevažná väčšina gazdov ešte vždy nekladie dostatočnú váhu na odborné vzdelanie. Kdežto toto je základom aj hmotného blahobytu. Odborne vzdelaný gazda nielen že rozumnejšie vedie svoje gazdovstvo, lež nachádza v tomto zamestnaní aj väčšiu záľubu. Keď si vie vo volačom sám pomôcť, keď vie predísť

škode, keď si vie to i to napraviť, väčšiu vôľu má ku svojmu zamestnaniu. A keď takéto smýšľanie vstúpi do dieťaťa, mladík alebo deva usilovať sa budú ešte väčší výsledok dokázať. Nepostačí, aby si gazdovská mládež len prevádzanie roľníckej práce osvojila, dnes sa už o mnoho viac vyžaduje od roľníka, ktorý chce krok držať s behom času. Dnes sa roľník práve tak musí stále vzdelávať, ako bárs kto iný.

Keď som minulý týždeň videl tých malých roľníkov chodiť za pluhom, prišlo mi na myseľ, že také užitočné by to bolo, keďby táto mládež v nedeľný deň dostala odborné poučenie o roľníckej práci. Už či by týchto mladíkov shromaždili do gazdovského kruhu, či do školy, hlavná vec by bola, aby odborne boli poučení. Mladý človek je aj zvedavý, interessuje sa viac o všetko, aj zväčša ľahšie chápe. Tu by odborné vzdelávanie mohlo docieľiť výsledok.

Niet výhľadu, že by sa terajšie pomery tak skoro zmenily. Gazdovská mládež prinútená bude ešte dlhšie zastupovať tých, ktorých povinnosti z kruhu rodín povolaly. Odborné vzdelávanie mládeže žiaduce by bolo aj preto, aby poľná práca cieľuprimieraná a zodpovedne bola vykonaná. Veľkú službu preukázali by i gazdovským rodinám i všeobecným záujmom vŕvodiaci mužovia na vidieku, keďby každý týždeň nedeľné odopoludnie venovali odbornému vzdelaniu gazdovskej mládeže.

Lichva strakatej srsti.

Rožná lichva strakatej, barvitej srsti behom dlhého času zo západných krajín dostala sa ku nám. Táto rožná lichva delí sa na viac fajt, zmedzi ktorých ku našim pomerom najprimerajšia je takzvaná vrchová fajta, ktorá dobre dojí, ľahko tučnie a možno z nej dochovať veľmi dobrých volov do jarma. Vrchová fajta strakatej rožnej lichvy dľa barvy, podoby tela a dľa dojivosti tiež není rovnaká a u nás najviac je rozšírená takzvaná simmentálska fajta. Srst tejto lichvy mení sa medzi žltou a plavo-červenou barvou. Hlava mimo uší, spodok brucha, kystka chvosta a spodná čiastka nôh je biela. Od čistokrvnej simmentálskej fajty žiadame ďalej, aby lalok, mihalnice, rohy a paprčky mala barvy ako mäso alebo žlté, najviac ak sa hrdzavo-červené flaky alebo šviky môžu na nich nachodiť, ale už čierna barva poukazuje na to, že je fajta nie plnokrvná. Simmentálska fajta je najkrajšia a najväčšia fajta rožnej lichvy v našej vlasti, kravy vážia 6—8 metr. centov, jalovice sa už v druhom roku môžu behať. Od jednej kravy možno nadojť do roka 2200—2400 litrov mlieka, ale sa najdu aj také, ktoré nadoja 4000 litrov. Voly sú veľkého tela, sú silné, možno ich priahať a výtečne tučia.

Spomenuté dobré vlastnosti tejto fajty sa len vtedy uplatnia, [jestli lichvu v lete, v zime dobre krmíme, preto taký gazda, ktorý nemá dostatočné množstvo dobrého krmu, lepšie urobí, keď chová inú

fajtu lichvy. Bernská fajta je so simmentálskou takmer totožná a líši sa od nej len ohľadom barvy. Simmentálska fajta je aj boňhádska, novohradsko-hontianska, malokarpátska, potom fajty rozšírené v stoliciah Vas a Šopron. Tieto fajty tak povstaly, že so západnou strakatou fajtou gazdovia križovali uhorskú fajtu. Zmedzi týchto najlepšie a najchýrnejšie sú fajta boňhádska, potom šopronská a tá, ktorá je v stoliciah Vas rozšírená. Lichva týchto fajt je zväčša v rukách malých gazdov, je menšia ako čistokrvná simmentálska, kravy vážia od 500—600 kilogrammov, ale sú pekne urastené, jalovice v druhom roku sa už môžu behať a kravy nadoja cez rok vyše 2000 litrov mlieka. Veľmi dobrá vlastnosť týchto fajt je tá, že lichva nepožaduje také hojné krmenie, ako čistá simmentálska lichva a preto sú pre malých gazdov veľmi súce na chovanie. Z týchto fajt možno vychovať dobrých volov do jarma a na tučenie.

Pinzgauská lichva má celé telo červené ako vyšňa, alebo tmavo-žlté, len pri lopatke sa jej začína jeden biely pás, ktorý sa ťahá po chrbtovej kosti, na zadných stehnách prejde na spodok brucha a aj na nohách tvorí taký biely pás. Dľa tohoto pásu teda túto fajtu lichvy veľmi ľahko možno rozoznať. Táto fajta tiež není taká veľká, ako simmentálska, slabšie aj rastie, kravy vážia 500—600 kilogrammov a dajú ročne asi 2000—2200 litrov mlieka. Často sa najdu medzi nimi kusy s prehnutým chrbtom a vydutým zadkom, ale takéto chybné kusy nedržíme. U nás v severných stoliciah sa pinzgauská fajta u malých gazdov veľmi dobre dokázala, lebo nežiada veľmi hojné krmenie a veľmi je súca na vrchovate pastviny, voly z tejto fajty sú pekné, majú veľké telo, dobre slúžia v jarme, ľahko tučia a dávajú veľmi dobré mäso.

V severovýchodnej čiastke našej vlasti mali gazdovia, bývajúci medzi vrchami, držia drobné, chybné, zakrpatené rišky, ktoré vážia len asi 200—350 kilogrammov, ale v novšom čase túto fajtu šľachtia tak, že ju križujú s lichvou počernej ako jazvec sivej barvy. Zmedzi početných fajt tejto brunastej lichvy u nás chovajú takzvanú allgauskú a montafonskú fajtu, ktorá je stredného tela, má pekný simmetrický vzrast a čo je hlavné, pri dobrom krmeni kravy výtečne doja, dajú ročne aj do 2800 litrov mlieka. Táto lichva tiež sa veľmi hodí na zúžitkovanie vrchových pastvín a preto na šľachtenie vrchovej drobnej fajty je veľmi súca; na inakšie kraje ale túto fajtu nemožno odporúčať, lebo sú voly slabé do jarma a ani ich mäso není prvotriedne.

Vo všeobecnosti môže sa povedať, aby malí gazdovia chovali takú fajtu lichvy, akú zákon pre ich kraj predpisuje; jestli by ale predsa chceli zmeniť fajtu, nech sa dôverne obrátia listovne na okresného gazdovského docoreu, od toho iste dostanú dobrú radu.

**Krestania katolíci, organizujte Kato-
lícku Ludovú Jednotu!**

CHYRNÍK.

Návšteva u osvieteného p. biskupa košického, Vesprimský kanonik, pápežský prälát dr. Ján Csiszárik. vatikánsky poslanecký radca, minule navštívil osvieteného pána biskupa košického.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Rábský kanonik, čestný biskup Ignác Mladoniczky spolku katolíckej tlače daroval cenný papier v hodnote 2000 korún, na podporu katolíckej tlače doteraz obetoval už 10.000 korún. — Veľkováradský biskup gróf Mikuláš Széchenyi na vystavenie karpátskych obcí dal 1000 korún. — Trnavský arcibiskupský námestník Pavel Jedlicska najnovšie obetoval zase 700 korún na vystavné útraty učebného ústavu uhorských Salézianov v Péliföld-Szentkereszte (ostrihomská stolica). — Veľkováradský kanonik Julius Spett na válečné dobročinné ciele obetoval 450 korún.

Prešovská gr.-katol. diecéza a litery cyrillské. Prešovský grécko-katolícky biskup dr. Štefan Novák k rozšíreniu svojej diecézy dal zostaviť kalendár v rusinskej reči, ale s maďarským písmom. Z príležitosti vianočných sviatkov katolíkov gréckeho obradu začaly vychodiť v Prešove z biskupskej tlačiarne Sv. Mikuláša i týždenné ľudové noviny v rusinskej reči. Názov nového týždenníka je: «Nase Otecsesztvo» (Naša Vlasť). Tie noviny vychádzajú tiež v rusinskej reči, lež s latiniskými literami a fonetickým pravopisom. Do prvého čísla sám biskup dr. Štefan Novák písal úvodný článok pod názvom: «S nami je Boh.» V svojom tohoročnom prvom obežnom liste oznamuje biskup, že redigovanie týchto novín stane sa pod jeho dozorstvom. S týmto novým týždenníkom chce biskup duševne a mravne pozdvihnúť veriacich rusinského jazyka a posilniť v nich cit náboženský a vlastenecký. Biskup vyzýva svojich kňazov, aby podporovali tieto noviny dopisovaním a rozširovaním u ľudu. Biskup jedným svojim predošlým nariadením v ľudových školách zakázal upotrebovanie cyrillských litier. Biskup dal zhotoviť i direktorium cieľom jednotného konania kostolných obradov v celej diecézy.

Zo spišských učiteľov doteraz narukovalo 184; hrdinskou smrťou zomrelo 7, ako invalidi prišli domov 13, zmizlo, dotyčne do ruského zajatia upadlo 26 učiteľov, za strážmajstrov povýšeno bolo 7 náhradno-rezervných učiteľov, vyznačenia dostalo 6 učiteľov.

Uhorský rád Piaristov počíta teraz 405 údov, z tých je vysvätených kňazov 276 a klerikov 129. Údovia rádu v 26 ústavoch vyučujú 10.203 žiakov. Najstarším údom rádu je Ján Matusik, pensionovaný direktor-profesor štátnej hlavnej reálky a kňaz diamantovej svätej omše, ktorý žije v budapešťanskom dome rádu a 24. februára doplní 101. rok života svojho.

Na aziatickú koleru od 27. decembra 1915. až do 2. januára 1916. na území Uhorska onemocnelo 21 osôb, zomrelo 16, medzi nimi 10 srbských válečných zajatcov.

Smrť. Ján Kurutz, piarista-profesor, následkom porazení na srdce 31. decembra zomrel vo Svätom Jure (prešporská st.) v 66. roku svojho života a v 39. roku svojho kňazstva. — Alojz Bucsegh, okresný notár na odpočinku, po dlhom trápení a pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich, 3. januára zomrel v Košiciach v 57. roku života svojho. — lekársky chovanec, dobrovoľník Béla Grün, syn majiteľky kěžmarskej trafiky, po dvojdňovej chorobe zomrel v košickej vojenskej nemocnici v 19. roku života svojho. Práve v tieto dni mal ísť na bojište. — Lekár Eugen Csáky, syn podolského lekára dr. Karola Csákyho, zomrel v ruskom válečnom zajatí.

Minuloročná matrika spišského mesta Nová Ves (Igló). Vlni narodilo sa 213 detí, 115 chlapcov a 98 dievčat; dľa náboženstva: 168 r.-katolíckych, 7 gr.-katolíckych, 19 evanjelických, 5 kalvínskych a 14 židovských. Manželstvá uzavreli 26, katolíckych 14, kalvínske 1, židovské 1 a miešaných 10. Zomrelo 169 ľudí, z tých bolo katolíckych 138. Do desiateho roku zomrelo 70, medzi 10. a 20. rokom 6, medzi 20. a 30. rokom 5, medzi 30. a 40 rokom 7, medzi 40. a 50. rokom 15, medzi 50. a 60. rokom 13, medzi 70. a 80. rokom 31, medzi 80. a 90. rokom 9. V cis. a kráľ. rezervnej a v nemocnici Červ. Kríža zomrelo vlni 129 vojakov.

Zasadnutie šárišských gazdov. Gazdovský spolok šárišskej stolice vydržoval zasadnutie pod predsedníctvom Kolomana Pillera. Pohyb zavedený k spomôženiu vidieku spustošeného Rusmi, doteraz priniesol 22.000 korún a z toho obnosu kúpené domáce nástroje rozdelili už vo veľkej čiastke. Medzi najchudobnejších a celkom zničených malých gazdov rozdelili 10 kráv. Objednané vozy a koňské náčinie rozdelia ešte tohoto mesiaca. Spolok vyvinul v tých mimoriadnych časoch veľmi veľkú činnosť, zvlášte v záujme spomôženia vidieku spustošeného nepriateľom.

Veľký odpredaj dreva. Tie vyvraty, ktoré pod Vysokými Tatrami v novembri zapríčinili hrozné víchory, predajú 31. januára na licitácii. Drevo obnáša 219.000 kubičných metrov. Kubičný meter je cenený od 8 do 12 korún a všetko drevo dovedna asi na tri milióny korún. Drevo prislúcha bývalým urbarialnym obciam Mühlenbach, Veľký Slavkov, Žakovce, Nižná Lesna a Gerlachovce.

Učiteľky a ovodásky nesmú opatrovať ranených. Veliteľstvo válečných nemocníc nariadilo, že učiteľky a ovodásky nesmú opatrovať nemocných vojakov. Cieľom tohto nariadenia je, aby sa prekazilo zavlečenie nákazlivých chorôb do škôl a ovod.

Na ciele potraviny zadovažujúceho strediska spišskej stolice doteraz značili 210.000 korún: mesto Nová Ves (Igló) značilo 30.000 kor., spišská stolica 26.000 kor., mesto Kěžmarok 25.000 kor., mesto Spišská Bela 16.000 kor., obce spiško-sobotského okresu 13.600 kor., mestá Gelnica a Poprád a veľká obec Ondrišle (Merény) po 10.000 kor., veľká obec Smolník 4200 kor., mesto Levoča 2000 korún.

Smrť hrdinov. Koloman Polony, rezervný poručík 11. honvédskeho pešieho pluku, úradník spišsko-podhradskej sporiteľne, keď v mesiaci októbri roku 1914. svoj oddiel na útok viedol, guľkou zo šrapnella trafený do hlavy, hrdinskou smrťou zomrel na severnom bojišti pri Rudniku. Rodičia dali doviezť jeho mrtvolu do Podhradia, kde 20. decembra pochovali ju pri veľkej účasti obecnstva. Na pohrab jeho ustanovil sa jeden zúg honvédov a traja dôstojníci. Pri dome a v smrtnici smutočné spevy prednášal spevokol novovesskej učiteľskej prípravovne. Pri hrobe odobral sa od hrdinu direktor sporiteľne. — Štefan Kocsis, bývalý profesor krompašskej obecnej poľgárky, majiteľ striebornej medaily hrdinskosti, 12. októbra 1915. hrdinskou smrťou zomrel na srbskom bojišti.

Výpomocná válečná nemocnica v Novom Meste nad Váhom. Starostlivosťou predstavenstva Nového Mesta nad Váhom (Vágújhely) takmer hneď po vypuknutí svetovej vojny bola tam zariadená výpomocná nemocnica, ktorá dosiaľ poslúžila k uzdraveniu 481 ranených a chorých vojakov. Okolo opatrovania našich hrdinov v nemocnici svojou neunavnosťou, sebaobetivosťou a starostlivosťou najviac zásluh a vďaky získali pani Alexandrova Neubauerova a lekár dr. Spitzer, ktorí sa všemožne o to usilujú, aby sa v nemocnici opatrovaní vojaci čím najlepšie cítili. Zvláštnou vďakou sú zaviazaní v nemocnici opatrovaní hrdinovia predsedovi nemocnice veľkostatkárovi Gejzovi Jeszenskému, ktorý od začiatku vojny na svoje trovy všetkým potrebným zaopatruje 10 chorých hrdinov. Tamojší odbor Červeného Kríža v Štedrý večer v nemocnici postavil vianočný strom, okolo ktorého stálo 50 hrdinov. Pri tejto príležitosti novomestský administrátor praepositivity gróf Pongrácz k raneným vojakom povedal potešujúcu reč.

Vojenské vyznačenia. Jeho veličenstvo kráľ na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom Eugenovi Farkasovi, kapitánovi 9. honvédskeho pešieho pluku udelil vojenský záslužný kríž III. triedy s válečnou ozdobou. — Jeho veličenstvo nariadil, aby za výtečné služby, konané proti nepriateľovi, Ondrejovi Papp-Váremu, kapitánovi 9. honv. pešieho pluku, na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie (Signum Laudis). — Ján Szurák, rezervný poručík 2. pešieho pluku, rodák zo spišskej Veľkej Lomnice, za svoje hrdinské chovanie sa pred nepriateľom dostal vojenský záslužný kríž III. triedy.

Zamestnanci košicko-oderbergskej železnice doteraz na válečné ciele sossbierali 11.471 kgr. starých šiat, vlny, gumy a kaučuku. — Ján Rozinszky, stolár hlavnej dielne košicko-oderbergskej železnice, medzi 20. a 30. májom roku 1915. hrdinskou smrťou zomrel na severnom bojišti.

Mestu Kézmarku minister vnútra dal 10.000 korún mimoriadnej podpory.

V trenčianskej stolici na ciele Červeného polmesiacu sossbierali 143 korún.

Nový nadžupan Sáriša. Jeho veličenstvo kráľ krajinského ablegáta Juliusa Bujanovicha vymenoval za nadžupana sárišskej stolice. Doterajší nadžupan Štefan Szinyei-Merse, ohľadom na svoje iné veľké zamestnanie, zadakoval.

Spišské válečné milodary. Mestský výbor spišskovovesského Červeného Kríža honvédom 9. pluku, ako vianočný dar, poslal 172 párov zápästkov, 93 párov onúc, 15 párov nákolenníkov, 102 šálov, 98 nábrušníkov; novovesský všeobecný ženský spolok pre tých istých sossbieral 40 šálov, 40 párov onúc a 16 párov zápästkov. — Starolubovenská r.-katolícka ľudová škola zariadila vianočné divadelné predstavenie, ktoré pre vdovy a siroty na bojišti zomrelých učiteľov prinieslo 180 a k spomoženiu zmrzačených vojakov 100 korún; miestny dekan-farár Ján Csumitta nadplatil 50 kor. — Spišský opatrovný kruh uzavrel, že v Sáriši na vidieku spustošenom Rusmi vystaví detskú opatrovňu (óvodu), zariadená sbierka doteraz priniesla 546 korún. — Na vianoce chorých a ranených vojakov, opatrovaných v kézmarských nemocniciach, kézmarský kaplán Michal Sztankó sossbieral 108 korún a javorinské pántstvo darovalo jedného jeleňa. — Robotníci kézmarskej Weinovej fabriky pre vojakov oslepnutých vo vojne obetovali 23 korún. — Veľkolomnická schránka Svätého Antona na válečné dobročinné ciele obetovala 10 korún. — Katolícki veriaci Malého Hnilca na obec «Máriaľalva», vystaviť sa majúcu v Karpátoch, obetovali 32 korún. — Rezervný poručík Štefan Szlavkovszky z bojišta do Novej Vsi na válečné dobročinné ciele poslal 80 korún.

Magurské milodary na «Žiacky stôl» podolinského katolíckeho hlavného gymnázia. Peter Krávecz, dakán-farár v Hanušovciach, v mene svojich veriacich dal 10 kor., Michal Majercsák, farár v Matašovciach 10 kor., Viktor Wagner, farár v Telore 6 kor., Ladislav Herbszt, farár v Starej Vsi 5 kor., Jakub Bohinszky, starovesský farár na odpočinku 3 kor., pani Ondrejová Andrejko v Relove 3 kor., pani vdova Jozefová Sefcsik v Relove 3 kor., Ladislav Moys, farár v Haligovciach 2 kor., Vendelin Huszka, farár v Lešnici 2 kor., Armin Kredatusz, okresný notár vo Veľkom Lipniku 1 kor. a N. N. farár 9 korún.

Vlamáči v izbe majórovej. Odvážlivá lúpež udala sa v Prešove. K samotnej majórovej, Imrichovej Bethlenfalvy 5. januára o polnoci vlámali sa zločinci, poviazali jej ruky a nohy, do úst vopchali jej uterák a vykradli ju. Vzali jej 640 korún hotových peňazí, zlatú náhrdelnú ozdobu, dve diamantové záušnice, zlatý prsteň, zlatý náramok a zlatú náprsnú retiazku. Policia ich stopuje. Tak sa zdá, že zločinci ušli do Košíc.

Vylovili ženskú mrtvolu. V Kézmarku v druhý sviatok vianočný ráno z rieky Poprád vylovili ženskú mrtvolu. Policia ustálila, že je to mrtvola 25 ročnej vdovy Kataríny Lukács rodz. Talaresik z Hunsdorfu. Možno, že spadla do vody v opilom stave a utopila sa.

Na znovavystavenie hornoviedieckych obcí notári aradskej stolice v 48 obciach sossbierali 16.487 korún.

Hrdinská smrť. Z Prešova oznamujú: Advokát dr. Ludvík Faragó, dobrovoľník, firer 29. landšturmistského pešieho pluku, trafený nepriateľskou guľkou, hrdinskou smrťou zomrel na talianskom bojišti v bitke medzi obcami Vermeigliano a Selz. Veliteľstvo kompánie upovedomilo starsieho brata zosnulého, prešovského mešťanostu Jozefa Faragó o smrti mladšieho brata jeho. Zpomedi bratov zosnulého je jedon v srbskom, druhý v ruskom válečnom zajatí, tretí bojuje ale na bojišti.

Hrdinskosť fírera košického 9. honvédskeho pluku. Z válečného tlačového stánu píšú: Barabás, firer košického 9. honvédskeho pešieho pluku, svojim hrdinským skutkom požadujúcim rozum, obratnosť a smelosť, zaslúžil si striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy. Pomiešajúc sa do radov nepriateľa opovážil sa vniknúť do obce Niško veľmi silne obsadenej Rusmi. Na svojej s nebezpečenstvom života spojenej výskumnej ceste vedel ostať celkom nezbadaným a výskumal postieiu nepriateľskej válečnej sily, ako i jej rozdelenia v obci. Jeho dáta dokázaly sa veľmi vážnymi na ciele nápadu nasledujúceho dňa, keď sme Niško aj zaujali. V rozhorčenom pouličnom boji bol Barabás veľmi dobrým vodcom a bil sa príkladnou smelosťou.

Vojenské vyznačenia. Kézmarský rodák Štefan Kéler, nadporučík honvédske, ktorý prítomne v nemeckej armáde bojuje proti Rusom, za hrdinské chovanie sa proti nepriateľovi v minulé dni od nemeckého cisára dostal železný križ. To je už štvrté vyznačenie mladého bojovníka. Vyznačený hrdina posledne so svojimi 150 vojakmi nielen, že zaujal ruskú streleckú zákopu, lež zajal i všetkých 500 v nej nachádzajúcich sa živých Rusov a pritom ztratil zo svojich mužov len dvoch. — Spišskobelanský rodák, poručík Albert Hunfalvy, ktorý medzi prvými bol vyznačený nemeckým križom, novšie dostal veľkú striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy. — Spišský rodák Alexander Dudinszky, štátny učiteľ v ungskej obci Hegyfark, brat podolinského notára, za hrdinské chovanie sa proti Rusom dostal medailu hrdinskosti.

Človek s dvoma srdcami. Zo Segedína oznamujú: V tieto dni postavil sa pred segedínsku assentačnú komissiu 21 ročný segedínsky súkromny úradník Oskar Boskovitz, o ktorom pri assentírke vysvitlo, že má dve srdcia. Obidve srdcia účinkuju riadne jedno pod druhým na ľavej strane. Mladý človek vedel o tej abnormite, lež jako hovorí, doteraz nemal preto žiadnej neprijemnosti. Podľa lekárov je taký pád natolko osamelý, že ani nevedia, že by sa už bol udal podobný pád. Stalo sa už, že niekto na miesto ľavej, na pravej strane mal srdce, ba už i na ľavej i na pravej strane, lež o dvoch srdcach na jednej strane doteraz ešte nevedeli. Komissia poslala Boskovitza na supravisitu do Temešváru, kde ustália, či môže slúžiť vlasti so svojima dvoma srdcami.

V Markušovciach (Spiš) za učiteľku vyvolili Annu Guthy.

Katastrofálna povodeň v Holandsku. V Holandsku tieto dni následkom povíchrice Pretrhla sa hať, ktorá krajinu bráni od mora a morská voda zaplavila celé vidieky. Povodeň a povíchrice narobily nesmiernej škody tak, že severná časť krajiny ešte smutnejšie vyzera ako vojnou spustošené Poľsko. Katastrofa aj jednotlivé mestá veľmi poškodila. V Rotterdame nižšie ležiace domy zaliala voda, jednotlivé časte mesta dostaly sa celkom pod vodu. Obyvateľov mesta opanoval veľký strach a ľudia v noci opúšťali svoje domy. Viac ľudí sa utopilo. Víchor spustošil osvetlenie a elektrické diela, z domov postrhával krovy, v parku povyvrcal stromy. Nesmierne veľkú škodu zapríčinilo pretrhnutie sa hate Zuiderského jazera. Obyvatelia dedín, ktorí sa teraz začali vzmáhať, prišli o všetko, čo mali. Tisíce a tisíce domácich zvierat, zásoby obilia a múky, gazdovské vystrojenie, všetko, všetko vyšlo na nivoč: Édan, Mannikendan a Bolendan sú celé pod vodou. Železničné dráhy sú tiež porúchané a premávka železníc zasekla. V Holandsku vraj niet ani len jednej obce, ktorú by povodeň alebo povíchrice nebola poškodila. Z Hágy oznamujú: Diplomatickí zastupitelia viac mocností holandskému zahraničnému ministrovi z príložitosti katastrofálnej povodne vyslovili sústrasť. Vyslanci Rakúsko-Uhorska a Turecka z poverenia svojich vlád vyslovili svoju sústrasť. Holandská vláda je na tom stanovisku, že Holandsko prejavy sústrasti s vďakou vezme v známosť, ale z vojnou vedúcich štátov pre povodňou poškodených neprijme podpory.

Oheň vo veľko-šurianskom cukrovare. Vo veľko-šurianskom cukrovare v stredu, 19. januára, rano o 6. hodine vypukol nebezpečný oheň a rafineria cukrovary za niekoľko hodín ľahla popolom. Oheň vypukol v rafinerii cukrovary, kde bolo nakopené veľmi mnoho surového cukru cieľom rafinovania. Ku ohňu naskutku vyrukovali aj obecní hasiči, ktorí s hasičmi cukrovary vykonali všetko možné, aby budovu zachránili, ale to bolo nemožné. Dielňu na surový cukor ešte zavčasu podarilo sa zachrániť. V rafinerii zhorelo surového cukru v hodnote asi 500.000 korún a celú škodu šacujú na 3 milióny korún. Príčinu ohňa ešte neustálili. Robotníci sú zväčša ruskí zajatci.

Dosavádna korisť centrálnych mocností. Dľa zprávy časopisu «Gazetta Polska» centrálnie mocnosti dosiaľ zaujaly 470.000 kvadrátnych kilometrov nepriateľského územia, zaujaly polštvrta milióna vojakov, ukoristily 10.000 kanónov a 40.000 strojových pušiek, nerátajúc iný válečný materiál.

Z Vysokých Tatier. V Nových Smokovciach je prítomne asi 50 dôstojníkov a vyše 100 civilných hostí. V Tátraszéplaku nachádza sa tiež asi tolko vojenských a civilných hostí; v Tátraszéplaku asi pred mesiacom na ciele bulharského Červého Križa sossbierali 1500 korún a na vianoce vojakov zase 300 korún.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotýčený zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.)

Zo 77. spoločného pešieho pluku : Acz Adalbert 6, Badinka Tomáš (Zólyom) 1, Bartosz Ján (Gács) 5 z., Bidnyk Ján 3, Bilica Andrej (Nógrád) 5 z., Boboreak Adam (Bártfa) 7, Bobryk Matej (Liptóújvár) 3, Csabina Alexander 1, Dijak Georg (Zólyom) 1, Flach Georg (Vámos) 7 †, Fuzak Ján 8 z., Gampe Jozef (Beszterebánya) 1, Gašpar Tomáš 1, Gyurej Georg (Nagyróce) 6 †, Halaj Ján (Balassagyarmat) 6, Hauran Jozef (Hont-Ratkó) 1, Jadiut Štefan (Zólyom) 1, Jadiut Jozef 1, Jeges Ján (Feled) 6, Kabat Štefan (Bars) 1, Kakur Karol (Dobsina) 6 †, Karolo Ludvik (Rozsnyó) 8, Kločaj Žigmund (Becsva, Spiš) 8, Komora Ján (Rimaszombat) 8, Kovács Ludvik (Nógrád) 6, Kulaček Ján 6, Liba Michal (Eperjes) 4, Lucki Ján (Bártfa) 3, Luptak Andrej (Nógrád) 7, Mačkanič Mikuláš (Bártfa) 4, Majer Ján 1, Malich Andrej 8, Mandik Jozef (Rózsahegy) 4 †, Maričák Jakub (Eperjes) 4, Mikuš Ján (Gács) 1, Mozs Ján (Szepes) 4, Niedermayer Michal 2, Ondicz Ján (Bártfa) 4, Oravec Pavel (Zvolen) 1, Oravec Matej (Késmárk) 4, Palus Koloman (Szepes) 4 †, Paulit Šimon (Lukó) 4, Pavlinsky Ján (Ratvaj, Šariš) 4, Pince Imrich (Balassagyarmat) 8, Pletz Ján (Bártfa) 4, Podolski Juraj 4, Polak Ján 5, Polivčák Andrej 1, Reichnovski Štefan (Kluknó) 5, Ruszin Jozef 3, Schauter Krištof 1, Schlesinger Adolf 6, Schneider Valent (Podolin) 5, Simko II. Štefan (Zólyom) 1, Smrek Ludvik (Ujhló) 5, Sokolovski Andrej (Eperjes) 5, Stryer Tomáš (Igló) 5, Swiatko Andrej 3, Stevak Georg 1, Surak Pav. (Szepesolaszi) 5, Vasz Ján (Selmečbánya) 8 z.

Zo 72. spoločného pešieho pluku prešporského : Kramer Alexander kadet v reserve (Végvezekény) 7, Ambrusz Michal (Barakony) 7, Baláz Georg (Leszété) 7 †, Bendik Emil (Holics) 5, Blažo Michal (Felsődiós) 7 †, Šapkovič Matej (Alsódombó) 5 †, Cablk Pavel 7, Falnor Štefan (Berezó) 5, Falat Vit (Vágkeresztur) 7, Ftačnik Ján (Nagymagastalu) 7, Grcenič Liborius (Alsókorompa) 5 †, Gchweng Andrej (Récse) 5, Hlušek Štefan (Kosárfalva) 7, Horák Franc (Pozsony) 5, Horváth Július (Pozsony) 5, Hutár Ján (Vágmagyarád) 7, Kadlec Ján (Fehértemplom) 7, Kollár Cyprian (Nagykosztolány) 7, Kulišek Ján (Miava) 5, Madunický Jozef (Osztró) 5, Mišura Ján (Pöstyén) 5, Molnár Jozef (Kislég) 5, Oravsky Jozef (Laksárufalu) 7, Pálinkás Franc (Pered) 5 †, Petrik Alojz (Modor) 7, Petrovič Tomáš (Vagyóc) 5 †, Piroška-Biró Ján (Nemeskosut) 7 †, Pribiš Jozef (Nagyszombat) 5 †, Prna Michal (Péhó) 7 †, Pudmerický Franc (Papkörmösd) 5, Rehtoris Samo (Berezó) 7, Schmidt Filip (Páld) 7, Seillinger Desider (Somorja) 5, Slavigh Jozef (Korlátkó) 7 †, Smetana Anton (Malatin) 7, Svaty Ladislav (Szotinafalva) 7, Tamajka Ján (Vigvár) 5, Tomašovič Martin

(Vágujhely) 5 †, Vagovič Matej (Jászló) 7 †, Végh Alexander (Taksony) 5, Vicen Ján (Szentistvánkut) 7, Vrabel Imrich (Ótura) 5, Vrbik Pavel (Szakadék) 5, Weiszabel Ludvik jednoročný dobrovoľník tit. frajter (Szomolány) 5, Wilhelm Rudolf (Pozsonybeszterce) 5, Zima Jozef (Túrréte) 5, Žiška Filip (Papkörmösd) 7, Zuzák Franc (Királyfa) 7 †, Zvolensky Dominik (Vágmagyarád) 7.

Z 89. spoločného pešieho pluku : Abelovski Vavrinec (Bars) 1, Bagocsi Andrej (Barsbaracska) 1, Baláč Jozef (Bars) 5, Batic Vincenc (Aranyos) 9 †, Benijadik Matej 7 †, Bilič Jozef 7, Bona Ján 2, Byla Marek 1, Dobranovski Ján (Korpona) 3, Drjenovski Ján (Keresztur) 7, Eichel Anton (Selmečbánya) 1, Feifar Wilhelm (Keresztur) 9, Ferienc Alexander (Nagysalló) 2, Fizyk Ján (Teszér) 2, Frank Martin 2, Gaydoč Franc 2, Gregor Michal 7, Gunak Pavel 5, Gyados (?) Imrich 2, Gymrov Pavel (Ipolyság) 12, Havrda Ján (Alsószemere) 1, Hrasko Štefan (Garamkereszt) 1, Hugyec Štefan 3, Ivanič Jozef 7, Janovic Ján 11, Jurik Šimon 2, Kacer (Garamszentbenedek) 12, Kováč Elemér (Aranyosmarót) 1, Kovačik Ján 7, Krahulen Gašpar (Zsitvaujfalu) 1, Kubečka Andrej 7, Lanko Jozef (Alsópél) 1, Lubtak Jozef (Selmečbánya) 7, Macho Ján (Németkosztolány) 7, Maislik Ján (Barsbessenyo) 11, Marko Martin (Szentkereszt-Erdősúrany) 7, Markovič Milavoj (?) (Léva) 7, Masiarek Ján (Garamszentkereszt) 7, Mayer Ignác (Selmečbánya) 1, Mesler Franc 7, Mihaly Ján 2, Mikus Ján 11, Mokosch Ján (Jánosgyarmat) 5, Mostor Franc 7, Murim Peter (Korpona) 12, Ocavski Ján (Bakabánya) 7, Pavlovič Martin (Hont) 12 †, Poljak Karol (Körmöcbánya) 1, Pročko Jozef 2 †, Reinhard Ján (Veróce) 12, Reinoha Albert (Garamszentkereszt) 7, Roško Andrej (Kislőce) 1, Schaffer Jozef (Nagymaros) 1, Sokolovski Štefan 8, Struhar Ján (Bacsafalva) 9, Šuljan Andrej 1 †, Saňo Jozef 11, Tot Ján 11, Tursa Rudolf 11, Varga Gašpar 1, Vieg Štefan 2, Vilmon Anton (Selmečbánya) 1, Wancio Ján 2.

(Pokračovanie nasleduje.)

Vyborné šijáce stroje,

tak tiež bycikle
a gramofóny
vo veľmi ľav-
ných cenách
na sklade má

JOZEF HABAN
Budapest, VII., Almássy-tér 14.

Pýtojte si veľký obrázkový
cenník zdarma.

**Oznamy prijíma
administracia
„Krestan“**

**BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.**

5 halierov

stojí poštová
dopisnička, na
ktorej môžete
si pýtať môj
hlavný 4000 vy-
obrazeniami
ozdobený cen-
ník, ktorý ob-
sahuje bohatý
výber osozných
v domácnosti potrebných
článkov, darov a každému
pošle sa zdarma a franco.

Prvá dieľňa hodín

JÁN KONRADc. a k. dvorný zásielca
BRÜX číslo 718. (Čechy.)

Echt nicklové vačkové ho-
dinky K 4.20, 5.—. Strie-
borné K 8.40, 9.50. Nicklové
budičky K 2.90. Hodiny s
kukučkou K 7.85. Pendlové
hodiny K 9.—.

Zasielanie s poštovou do-
bierkou. Zámena povolená,
alebo návrat peňazí.